

Frivilligrådets hørings svar til besparelser i Socialforvaltningen

[6. november 2023]

Frivilligrådet takker for muligheden for at afgive hørings svar, men mener, at inddragelsen skulle været sket langt tidligere i processen.

Frivilligrådet har gennemgået både indstillingen og sparekataloget, som Socialudvalget skal behandle den 15. november, og rådet finder både indholdet og processen stærkt problematisk.

Besparelser på civilsamfundet er en katastrofe for alle parter

Frivilligrådet anerkender, at Socialforvaltningens budget for 2024 er udfordret, og at Socialudvalget står overfor svære beslutninger, når der skal prioriteres i besparelserne. Når det er sagt, så vil Frivilligrådet på det kraftigste fraråde, at besparelserne findes i de tilskud, der gives til civilsamfundsorganisationerne. Det er ikke kun organisationerne og de frivillige, det går ud over, men i særlig grad de udsatte københavnere, som organisationerne hjælper.

Civilsamfundet har en særlig kontakt til brugerne af indsatserne og kan give et helt særlige nærvær gennem de medmenneskelige relationer, der eksisterer i frivillige indsatser. At blive mødt af et frivilligt menneske, som vil én alene af et godt hjerte, kan give brugeren noget, som ikke kan erstattes. Peers og brugerfrivillige bidrager med deres egne erfaringer og en dyb forståelse for den situation, som en person i udsathed befinder sig i. Ofte er det endvidere nemmere at søge hjælp i de frivillige organisationer, som derefter kan bygge den rette bro for borgeren ind til kommunens indsatser. Alt dette er guld værd for borgeren, og for kommunen.

Civilsamfundsorganisationerne leverer en meget billig løsning af høj kvalitet, særligt inden for tidlige, forebyggende indsatser og efterværn. Alt det som sikrer, at færre mennesker har behov for at benytte sig af Socialforvaltningens lovpligtige tilbud. En besparelse på civilsamfundet vil derfor føre til øgede udgifter hos Socialforvaltningen, og den effekt vil kunne ses allerede på kort sigt. Kommunen får sit tilskud mange gange igen ved at samarbejde med civilsamfundet.

Frivilligrådet har forståelse for, at enkelte af de foreslåede besparelser der fremgår af bilaget, i den nuværende økonomiske situation kan være nødvendige og giver mening at udføre – typisk fordi indsatserne kommer meget få mennesker til gavn. Men dette gør sig ikke gældende for de mange besparelser på civilsamfundet.

Sparekatalog giver usikkerhed

Sparekataloget har skabt en voldsom usikkerhed i civilsamfundet. For flere af civilsamfundsorganisationers vedkommende vil den foreslåede besparelse føre til hel eller delvis lukning, da netop tilskuddet fra kommunen danner grundlag for modtagelsen af øvrige midler, eller går til kernerdriften af organisationen. Organisationerne står således ikke kun til at miste de midler, der fremgår af bilaget, men også de medarbejdere, der er ansat for midlerne, de fondsmidler der er koblet op på kommunens tilskud samt den fremtidige mulighed for at søge fondsmidler. Disse konsekvenser er desværre ikke beskrevet i det fremsendte bilag, men det er den virkelighed, som organisationerne står i.

Frivilligrådet anbefaler, at det tydeligt fremgår af besparelseskataloget og beslutningsgrundlaget, om frafald af tilskud risikerer at føre til en lukning af hele indsatsen eller sågar af organisationen.

Hertil kommer, at en besparelse underminerer de frivilliges og brugernes oplevelse af at være tilknyttet den pågældende organisation, og kan bidrage til, at de opgiver at være aktive i organisationen. For brugernes vedkommende vil det betyde en retur til ensomhed, social isolation, forøget stofbrug, fravær af fysiske aktiviteter og længere vej til arbejdsmarkedet. Kort sagt et markant fald i livskvalitet for rigtig mange mennesker og med store samfundsøkonomiske konsekvenser.

Samlet set vil en besparelse på civilsamfundet gå ud over både de mennesker, som har et grundlæggende behov for en frivillig social indsats og de frivillige københavnere, som ønsker at yde en indsats for mennesker i udsathed. Herudover vil det på sigt føre til større udgifter for Socialforvaltningen, som så igen skal finde steder at spare.

Det anføres i indstillingen, at der foreslås relativt flere besparelser i selvejende og tilskudsinstitutioner, fordi 1) kommunen her ikke er lovgivningsmæssigt forpligtet til at stille disse services til rådighed, eller 2) hvor den lovgivningsmæssige forpligtelse kan løftes på anden vis. Hvis fraværende lovgivningsforpligtelse skal være argumentet for at gennemføre besparelser, så kan der peges på mange andre steder at spare. Og hvad angår muligheden for at løse forpligtelsen på anden vis, så savnes her en redegørelse for, hvordan dette skal ske og med hvilke økonomiske konsekvenser.

Processen for besparelserne svækker tilliden

Frivilligrådet blev både overrasket og chokeret over den, for rådet, pludselige udmelding om sparekataloget. Rådet vil i den forbindelse gerne delagtiggøre Socialudvalget i, hvordan alene processen for besparelserne har skadet civilsamfundsorganisationerne, deres forhold til kommunen og ikke mindst brugerne.

Først og fremmest sender det stærkt modstridende signaler til civilsamfundet og de enkelte organisationer, når der med den ene hånd gives varige tilskud, og dernæst kort tid efter lægges op til at fjerne varige tilskud.

En sådan manøvre fremkalder en stor utryghed hos organisationerne, samt en tvivl om, hvad Københavns Kommune overhovedet vil med civilsamfundet. Vi har ganske enkelt svært ved at se de dybere strategiske

overvejelser. Der lader til at være en generel politik velvilje overfor civilsamfundet og socialøkonomiske virksomheder, men når et sådant sparekatalog kommer for dagen, er velviljen væk. Vi har brug for dialog så vi kan få genoprettet tilliden til Socialforvaltningen som samarbejdspartner.

Skaden er sket for organisationerne i sparekataloget

Før der træffes beslutning om, hvor der skal spares, har det vedlagte sparekatalog allerede gjort stor skade på de berørte organisationer. Dels fordi der drages tvivl om hvorvidt de fortsat kan eksistere, men også fordi det at fremgå af sparekataloget, bliver opfattet som et klart signal om, at forvaltningen opfatter organisationens arbejde som overflødig, eller i bedste fald som noget der nemmere kan undværes end andet.

På den måde rangerer forvaltningen de frivillige organisationer, da det jo langt fra er alle, der fremgår af listen. Dette er dybt uhensigtsmæssigt for det fremadrettede samarbejde mellem organisationerne og kommunen.

Den samme usikkerhed påvirker ligeledes de frivillige og brugerne af de tilbud der figurerer i sparekataloget. Den nervøsitet og frygt bør vi ikke byde de udsatte som organisationerne hjælper hver dag, og heller ikke de frivillige ildsjæle som ligger deres hjerte og deres arbejdskraft i at hjælpe de udsatte. De selv samme frivillige som indirekte sparer kommunen for en masse opgaver og udgifter.

Usikkerheden breder sig også til organisationernes samarbejdspartnere, ikke mindst fonde og virksomhedsstøtter. For hvem vil sende en bevilling eller et støttebeløb i retning af en organisation, som Københavns Kommune vurderer kan undværes og måske vil lukke ned i det kommende år?

Herudover står Frivilligrådet uforstående over for det faktuelle grundlag, som er beskrevet i sparekataloget. Her fremgår det for eksempel, at Settlementet *"hjælper mere end 1000 borgere årligt"*. Settlementets dokumentation viser, at 1.544 mennesker søgte hjælp i organisationen i 2022. I 2023 estimerer organisationen, at 2.500 mennesker vil være brugere af dens tilbud. Vi kan være bange for, at sådanne fejl også er gældende for andre af forslagene.

En så stor forskel i tallene viser, at den information der fremgår af bilaget, i bedste fald er meget upræcis, når det angår civilsamfundsorganisationerne. Frivilligrådet mener, at det er kritisabelt, at der skal træffes beslutninger på så upræcist et grundlag.

Vi har brug for arbejdsro, stabil finansiering og en samlet strategi for samarbejde mellem kommune og civilsamfund. Sådan kan vi alle få mest ud af samarbejdet. Det vedlagte sparekatalog er et skridt i den modsatte retning, som allerede nu har skadet tilliden til kommunen og socialforvaltningen.

Den kortsigtede og langsigtede løsning

Frivilligrådet foreslår, at Socialudvalget minutiøst gennemgår de foreslåede besparelser, og kun vedtager dem, som de kan finde stærke argumenter for, vil påvirke borgeren meget lidt – eller hvor kvaliteten er særdeles lav. Herudover anbefaler rådet, at Socialudvalget stiller forvaltningen til ansvar for, hvilke kriterier der er blevet benyttet i udvælgelsen til sparekataloget, da der ingen information er om, hvorfor netop de udvalgte tilbud er endt i sparekataloget. Det virker tilfældigt og kortsigtet.

På længere sigt er det af fundamental betydning, at Socialudvalget igangsætter en proces for skabelsen af bindende rammer for samarbejdet med civilsamfundet. Tilliden til Socialforvaltningen er brudt, og civilsamfundet kan ikke stå model til et så ustabil og kaotisk samarbejde og finansiering. Frivilligrådet foreslår, at kommunen udarbejder en civilsamfundsstrategi, som kan danne rammen for dette arbejde, samt et dedikeret center for samarbejde med civilsamfundet.

På vegne af Frivilligrådet i Københavns Kommune

Pernille Scheel, forperson

Ole Mikkelsen, næstforperson